

Handleiding Act or React

Sam's Secret

Act or React is een initiatief van Netwerk Mediawijsheid in samenwerking met de Nationale Wetenschapsagenda en gemaakt door Public Cinema. Deze docentenhandleiding is gemaakt door Stephanie van den Kieboom – www.socialbirds.nl.

Netwerk
Mediawijsheid

nationale
wetenschaps
agenda

Lestijd | 1 lesuur (40 – 50 minuten)
Onderwerp | Online Canceling

Introductie

Met de interactieve video 'Sam's Secret' staat het thema online cancelen centraal. Wanneer doe jij hieraan mee en wanneer geef je aan dat het te ver gaat? Bekijk de interactieve video en ga vervolgens samen met je leerlingen in gesprek over dit thema.

Hoe ons gedrag bij online pesten wetenschappelijk precies in elkaar zit? Dat wordt uitgelegd in de bijbehorende Explainer. Leer meer over ons brein en gedrag aan de hand van wetenschappelijke informatie.

Over de video

Een meisje wordt door haar klas gecancelled omdat zij gezoend heeft met een jongen die eerst verkering had met een andere klasgenoot.

Lesdoel

Welke keuze maak jij?
Cancel jij online?
Negeren of reageren?

Leerdoel

Online cancelen – wat is het en hoe voelt het?

De les

1. Open de video en druk op de play-knop
2. Laat leerlingen met hun telefoon de QR-code scannen
3. Creëer een veilige sfeer voor je leerlingen. Bespreek vooraf dat jullie gaan kijken naar een video waar tussendoor vragen gesteld worden en dat ze deze kunnen beantwoorden op hun telefoon. Maak duidelijk dat er geen 'goed' of 'fout' is en dat de antwoorden anoniem zijn. Benoem dat jullie na de video klassikaal of in groepjes gaan napraten
4. Bekijk vervolgens de video met jouw klas. Het is een interactieve video, dus er hoeft tussendoor niet op pauze geklikt te worden
5. Nadat jullie de gehele video hebben bekeken zien jullie de resultaten van de vragen in percentages weergegeven. Bespreek de resultaten met de klas of in groepjes
6. Kijk ter afronding van de discussie de explainer. In deze video wordt uitgelegd, aan de hand van wetenschappelijke kennis, wat er in de video gebeurde en hoe we daar als mens op reageren

Explainer video

Na het bekijken van de interactieve video kun je een explainer bekijken met jouw klas. Daarin licht de energieke presentator Boy Vissers, ondersteund door animaties en beelden uit de interactieve scènes, de wetenschappelijke achtergrond toe bij de interactieve video.

Groepsdruk? Wanneer kies jij ervoor om wel te reageren?

De explainer kan ook achteraf individueel worden bekeken of door docenten worden gebruikt om zich voor te bereiden op het onderwerp.

Tip: je kunt de explainer als docent ook vooraf bekijken om je zo voor te bereiden op het onderwerp.

Tips en voorbeeldvragen

Hieronder vind je mogelijke voorbeeldvragen om gesprekken op gang te helpen. Je kunt dit klassikaal doen of in groepjes gesprekken voeren.

Vragen over de video

- Vind jij het terecht hoe de klas reageert op Sam?
- Zou jij reageren in de klassenapp?
- Vind jij negeren net zo erg als wel reageren?
- Denk jij dat Sam begrijpt waarom ze gecanceld wordt?

Vragen over online weerbaarheid

- Heb jij zelf wel eens, in een groepsapp, iets gezegd waar je later spijt van had?
- Wat vind jij dat Sam nu moet doen? Moet ze bijvoorbeeld haar excuses aanbieden of vragen waarom ze gecanceld wordt?
- Ben jij wel eens online, op WhatsApp of via andere sociale media opgekomen voor iemand anders?
- Wat vind jij een grens? Wanneer zou jij iemand cancelen?

Eindvraag

Als iemand gecanceld is, wanneer is dit dan klaar? Wanneer mag iemand weer 'meedoen'?

Tips

Alle antwoorden zijn goed en elke gedraging is goed. Het zijn de vervolgstappen die verschil maken. Bespreek vervolgstappen en geef handvaten aan de leerlingen.

Begrippenlijst

Cancelen: Cancelen is een manier om iemand te boycotten of uit te sluiten. Het is een soort publieke schandpaal, waarbij een persoon of bedrijf dat iets onwenselijks heeft gedaan terecht wordt gewezen. Cancelen gebeurt bijvoorbeeld wanneer iemand een controversiële uitspraak heeft gedaan. Op sociale media wordt dan opgeroepen om diegene te cancelen. Cancelen is te zien als een vorm van kwetsend gedrag, wanneer iemand onterecht wordt gecanceld of wanneer de gevolgen buitenproportioneel groot zijn. Het kan ook gezien worden als een positieve manier van sociale controle, waarbij mensen of partijen in een machtspositie worden aangesproken op ongewenst gedrag.

Extra informatie

Online cancelen: wat zit daar eigenlijk achter? En is het erg?

Iemand cancelen kan gebeuren bij één persoon, maar ook op grotere schaal. Bijvoorbeeld doordat iemand met een groot platform een omstreden uitspraak doet en vervolgens publiekelijk aan de schandpaal wordt genageld. Er komen heftige gevoelens bij kijken die vaak leiden tot het verbreken van alle banden met de persoon, op een manier die voor iedereen zichtbaar is.

Iemand uitsluiten op basis van ongewenst gedrag is iets van alle tijden. Mensen zijn sociale dieren en horen graag bij een groep. Het hebben van sociale banden is een basisbehoefte. Als je dus buitengesloten wordt, kun je daar dus heel veel schade van ondervinden.

Bij het cancelen is het als omstander soms lastig om neutraal te blijven. Als je geen kleur bekennt, beken je daarmee ook kleur. En uit angst om zelf gecanceld te worden, hebben betrokken partijen het gevoel ook iets te moeten zeggen of doen.

Bij online cancelen heeft de gecancelde persoon vaak geen kans om een weerwoord te geven of om zijn of haar kant van het verhaal te vertellen. En ook al worden vaak sociaal-maatschappelijke problemen aangekaart, die afkeurenswaardig zijn, kan het ook als een vorm van online kwetsend gedrag gezien worden. We spreken van kwetsend gedrag, wanneer iemand onterecht wordt gecanceld of wanneer de gevolgen buitenproportioneel groot zijn.

Het is belangrijk om in verbinding te blijven en andermans argumenten en gedachten te horen. Alleen dan kan een open en eerlijk gesprek plaatsvinden. Het kan dan alsnog zo zijn dat je gedrag afkeurt, maar je zet zo niemand als mens buitenspel.

Uit onderzoek blijkt dat als je als slachtoffer actief om hulp vraagt, mensen ook eerder geneigd zijn om als opstander in actie te komen. Omstanders kunnen dan namelijk beter een inschatting maken van de ernst van de situatie.

Als slachtoffer sta je er ook niet alleen voor. Je kunt de hulp inschakelen van een bekende (bijvoorbeeld een leerkracht, ouder, vriend of vriendin). Of schakel hulp in via [eerstehulpbijonlinehaat.nl](https://www.eerstehulpbijonlinehaat.nl) of [Meldknop.nl](https://www.meldknop.nl).